

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA

z dnia 5 lipca 1979 r

w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy eksploatacji ciągników i maszyn rolniczych.

Na podstawie art. 208 § 3 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. — Kodeks pracy (Dz. U. z 1974 r. Nr 24, poz. 141 i z 1975 r. Nr 16, poz. 91) zarządza się, co następuje:

Rozdział I

Przepisy ogólne.

§ 1. Rozporządzenie ustala warunki bezpieczeństwa i higieny pracy przy eksploatacji ciągników i maszyn rolniczych.

§ 2. 1. Pracownicy zatrudnieni przy eksploatacji ciągników i maszyn rolniczych powinni być przeszkoleni w zakresie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, w tym również określonych w instrukcjach obsługi poszczególnych rodzajów ciągników i maszyn.

2. Jeżeli do obsługi określonej maszyny rolniczej wymagane jest uprawnienie specjalne, pracownik powinien mieć takie uprawnienie.

§ 3. Pracownicy zatrudnieni przy eksploatacji ciągników i maszyn rolniczych powinni nosić odzież roboczą i ochronną oraz sprzęt ochrony osobistej, określone w przepisach dotyczących norm przydziału odzieży roboczej, ochronnej i sprzętu ochrony osobistej.

§ 4. 1. Części maszyn rolniczych służące do napędu, a w szczególności koła pasowe, pasy, koła zębate, łańcuchy pędne, wały, przekładnie, przeguby, noże sieczkarni i siekaczy oraz końcówki wałków wystających poza gabaryt maszyny, powinny być osłonięte w sposób zapewniający bezpieczną ich obsługę.

2. Wałki przekazu mocy powinny być osłonięte na całej długości stałą osłoną zabezpieczającą.

§ 5. Przed rozpoczęciem pracy ciągnika lub maszyny rolniczej należy sprawdzić prawidłowość działania poszczególnych mechanizmów i urządzeń oraz stan osłon zabezpieczających.

§ 6. Regulowanie i sprawdzanie poszczególnych mechanizmów i urządzeń oraz konserwacja ciągników i maszyn rolniczych mogą być wykonywane tylko w czasie postoju i przy zgaszonym silniku, a jeżeli siłą pociągową maszyn rolniczych są konie — dopiero po ich wyprzęgnięciu.

§ 7. Pracownik obsługujący maszynę współpracującą z ciągnikiem powinien w razie zauważenia usterki w jej pracy dać sygnał obsługującemu ciągnik w celu natychmiastowego jego zatrzymania.

§ 8. Wszystkie naprawy sprzętu elektrycznego mogą być wykonywane tylko przez pracownika mającego odpowiednie uprawnienia lub kwalifikacje.

§ 9. 1. Pracownicy zatrudnieni przy obsłudze ciągników i maszyn rolniczych powinni być zaopatrzeni w podręczną apteczkę, zawierającą środki do udzielania pierwszej pomocy.

2. Opiekę nad apteczką i udzielanie pierwszej pomocy należy powierzyć pracownikowi przeszkolonemu w tym zakresie.

§ 10. Zabrania się:

- 1) zakładania i zdejmowania osłon lub innych urządzeń zabezpieczających w czasie pracy maszyny rolniczej lub jej urządzenia napędzającego,
- 2) łączenia pasów napędowych nitami, drutami lub innymi środkami nie przeznaczonymi do tego celu,
- 3) przebywania między ciągnikiem a maszyną współpracującą w czasie pracy silnika ciągnika,
- 4) używania silników i ciągników do napędu maszyn rolniczych nie przystosowanych do tego konstrukcyjnie,
- 5) wchodzenia na dyszle, zaczepy, ramy i inne części ciągnika lub maszyny rolniczej w czasie ich pracy; dotyczy to innych podobnych czynności, takich jak schodzenie, stawanie, siadanie itp.

Rozdział II

Ciągniki rolnicze.

§ 11. 1. Ciągnik powinien być zaopatrzony w gaśnicę proszkową o masie co najmniej 2 kg.

2. Kabina kierowcy ciągnika powinna być w okresie zimy wyposażona w urządzenia ogrzewcze.

§ 12. 1. W razie pracy zmianowej kierowca oddając ciągnik swemu następcy powinien powiadomić go o dostrzeżonych usterkach w ciągniku oraz w maszynie współpracującej.

2. Podczas przerwy w pracy maszyn współpracujących wałek odbioru mocy ciągnika powinien być wyłączony, a silnik unieruchomiony.

§ 13. Jeżeli ciągnik służy do napędu maszyny obsługiwanej przez jednego lub kilku pracowników albo do ciągnięcia przyczepy, na której znajdują się pracownicy, należy wyznaczyć jednego z nich do dawania umówionych sygnałów.

§ 14. Na ciągniku podczas jazdy może znajdować się tylko kierowca, chyba że ciągnik jest zaopatrzony w dodatkowe siedzenia, a dokument rejestracyjny przewiduje możliwość przewożenia większej liczby osób.

§ 15. Jeżeli ciągnik stoi na pochyłości, należy włączyć odpowiedni bieg, przeciwdziałający staczaniu się ciągnika, i zaciągnąć hamulec ręczny.

§ 16. Sworzeń haka łączącego ciągnik z przyczepą lub maszyną rolniczą powinien być zabezpieczony przed wypadnięciem.

§ 17. Napełnianie zbiornika paliwem powinno odbywać się w odległości co najmniej 10 m od składu paliw, chyba że skład paliw wyposażony jest w dystrybutor.

§ 18. Podczas wlewania wody do rozgrzanej chłodnicy lub sprawdzania jej poziomu należy zachować szczególną ostrożność.

§ 19. Zabrania się:

- 1) eksploatacji ciągników kołowych bez kabin lub ram ochronnych na pochyłościach przekraczających 12°, a ciągników gąsienicowych — 14°,
- 2) jazdy ciągnikiem po pochyłości przy wyłączonym biegu lub silniku,
- 3) kierowcy odchodzić od ciągnika w czasie pracy silnika,
- 4) eksploatacji ciągnika w miejscach, w których znajdują się łatwo palne gazy, pary lub pyły,
- 5) uruchamiania silnika ciągnika w pomieszczeniach zamkniętych, nie mających odpowiednich urządzeń służących do odprowadzania spalin na zewnątrz.

Rozdział III

Kombajny.

§ 20. Jeżeli praca kombajnem wykonywana jest w porze nocnej, mechanizmy kombajnu, które wymagają kontroli lub obserwacji, powinny być oświetlone.

§ 21. Pomost kombajnisty i drabinka do wchodzenia powinny być utrzymane w stanie zabezpieczającym pracownika przed poślizgiem lub upadkiem.

§ 22. 1. Wodę i paliwo należy uzupełniać po wyłączeniu silnika kombajnu.

2. Zbiornik należy napełniać paliwem w odległości co najmniej 10 m od składu paliw, chyba że skład wyposażony jest w dystrybutor.

§ 23. Przyrząd tnący może być odsłonięty wyłącznie w czasie pracy kombajnu.

§ 24. Kombajn powinien być wyposażony w gaśnicę wodno-pianową oraz proszkową o masie co najmniej 2 kg.

§ 25. Zabrania się:

- 1) pracy kombajnem na pochyłości przekraczającej 10°,
- 2) dokonywania omlotów kombajnem w pomieszczeniach gospodarskich.

Rozdział IV

Młocarnie.

§ 26. Przed rozpoczęciem pracy pracownik kierujący omlotami (brygadzysta) powinien zapoznać pracowników z przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy oraz nadzorować ich przestrzeganie.

§ 27. Młocarnia powinna być wyposażona w drabinę o takiej długości, aby przy oparciu o młocarnię górny jej stopień dosięgał pomostu, przy czym drabina powinna być zaopatrzona w haki zaczepowe.

§ 28. Bęben młocący młocarni powinien być obudowany trwałą osłoną i zabezpieczony przed odpryskami ziarna.

§ 29. Burta pomostu młocarni podczas pracy może być opuszczona tylko z tej strony, z której nakłada się snopy.

§ 30. 1. Pas napędowy młocarni należy na całej długości zabezpieczyć z obu stron za pomocą lin lub płotków, ustawionych w odległości co najmniej 20 cm od pasa.

2. Górna poprzeczka zabezpieczająca pas napędowy powinna znajdować się w odległości 120 cm, a dolna — 70 cm od ziemi.

3. Po obu stronach zabezpieczenia pasa napędowego powinna być zawieszona tablica z napisem „przeście zabronione“.

§ 31. 1. Do napędu młocarni można używać silnika elektrycznego obudowanego hermetycznie, pod warunkiem uziemienia go w czasie pracy.

2. Przewody doprowadzające energię do silnika elektrycznego powinny być zabezpieczone przed uszkodzeniem.

3. Pracownik obsługujący urządzenia napędowe nie powinien oddalać się od nich w czasie pracy młocarni.

§ 32. Resztki zgarniętego zboża można wrzucać do otworu wlotowego młocarni po uprzednim dokładnym sprawdzeniu, czy nie ma w nich przedmiotów mogących spowodować uszkodzenie młocarni.

§ 33. Młocarnia powinna być wyposażona w hydro-netkę oraz łańcuch lub linę stalową o długości co najmniej 5 m.

§ 34. Jeżeli silnik spalinowy napędzający młocarnię znajduje się poza pomieszczeniem, w którym odbywa się omlot, to silnik powinien być ustawiony w zależności od kierunku wiatru, tak aby iskry nie były przenoszone na miejsce omlotów.

§ 35. Miejsce omlotów powinno być wyposażone w odpowiednie środki przeciwpożarowe; w miejscu tym powinien być urządzony punkt higieniczno-sanitarny, jak również powinny być wyznaczone punkty do spożywania posiłków oraz do palenia tytoniu.

§ 36. Zabrania się:

- 1) ustawiania drabiny w pobliżu pasów napędowych młocarni,
- 2) palenia tytoniu w miejscach do tego celu nie wyznaczonych.

Rozdział V

Maszyny żniwne.

§ 37. 1. Przyrząd tnący może być odsłonięty wyłącznie w czasie pracy maszyny żniwnej.

2. Podczas transportu kosiarki przyrząd tnący ustawiony pionowo należy zabezpieczyć prętem transportowym.

§ 38. Przy wkładaniu i wyjmowaniu listwy nożowej z przyrządu tnącego należy zachować szczególną ostrożność, a listwę po wyjęciu z przyrządu tnącego zabezpieczyć osłoną i przechowywać w pozycji leżącej.

§ 39. Podczas pracy maszyny żniwnej regulacji dźwigniami można dokonywać tylko z miejsca przeznaczonego dla pracownika obsługującego maszynę.

§ 40. Zakładanie sznurka do przyrządu wiążącego oraz regulacja tego przyrządu w maszynie żniwnej mogą odbywać się tylko przy wyłączonym napędzie i zgaszonym silniku.

§ 41. Zabrania się przebywania w odległości mniejszej niż 50 m od kosiarki rotacyjnej podczas jej pracy.

Rozdział VI

Maszyny do zbioru i sadzenia roślin okopowych oraz do siewu ziarna.

§ 42. Pracownicy zbierający ziemniaki za kopaczką gwiazdową powinni znajdować się w odległości co najmniej 5 m od niej; nie powinni natomiast znajdować się po stronie rozrzutu ziemniaków.

§ 43. Przegarniania ziarna w skrzyni nasiennej siewnika należy dokonywać wyłącznie za pomocą specjalnej łopatkii.

§ 44. Zabrania się:

- 1) oczyszczania gwiazdy lub przenośnika prętowego kopaczki podczas jej pracy,
- 2) przebywania w odległości mniejszej niż 50 m od rozdrabniacza łęcin podczas jego pracy.

Rozdział VII

Maszyny do czyszczenia ziarna.

§ 45. Pomieszczenia, w których odbywa się czyszczenie ziarna powodujące wydzielanie się znacznych ilości pyłu, powinny być zaopatrzone w urządzenia pyłochłonne.

§ 46. Pomiedzy maszynami do czyszczenia ziarna nie należy ustawiać worków z ziarnem.

§ 47. Zabrania się palenia tytoniu w czasie obsługi maszyn do czyszczenia ziarna.

Rozdział VIII

Maszyny do nawożenia gleby.

§ 48. Nawóz mineralny w skrzyni nawozowej siewnika nawozowego należy rozgarniać wyłącznie za pomocą łopatkii, a w skrzyni rozrzutnika wapna nawozowego — za pomocą specjalnego popychacza.

§ 49. Zabrania się:

- 1) obsługiwania maszyn do nawożenia gleby środkami pylistymi bez odzieży pyłoszczelnej i sprzętu ochrony dróg oddechowych,
- 2) jazdy w skrzyni rozrzutnika wapna nawozowego lub roztrzásacza obornika oraz przebywania w odległości rozrzutu nawozów,
- 3) usuwania pozostałości obornika przy włączonym napędzie rozrzutnika.

Rozdział IX

Maszyny do prasowania słomy i siana oraz do przygotowywania pasz.

§ 50. Przed uruchomieniem sieczkarni należy sprawdzić prawidłowość działania wyłączników służących do zatrzymywania walców lub nadawania im ruchu wstecznego.

§ 51. Przed podłączeniem maszyny rozdrabniającej pasze do sieci elektrycznej należy sprawdzić, czy przełącznik uruchamiający maszynę jest wyłączony.

§ 52. 1. Przed uruchomieniem maszyny rozdrabniającej pasze należy sprawdzić, czy w masie przeznaczonej do rozdrabniania, nie znajdują się twarde przedmioty.

2. Rozdrobnioną masę należy popychać wyłącznie za pomocą drewnianych popychaczy, dostosowanych do tego celu.

§ 53. Zabrania się:

- 1) układania sprasowanych biał słomy i siana na przyczepie, jeżeli nie ma ona podwyższonych burt do wysokości 150 cm lub specjalnej obudowy siatkowej,
- 2) uruchamiania maszyny rozdrabniającej pasze przed umocowaniem kosza zasypowego,
- 3) otwierania komory bijakowej maszyny rozdrabniającej pasze przed wyłączeniem napędu i zatrzymaniem się wirnika.

Rozdział X

Przepisy końcowe.

§ 54. Przepisy rozporządzenia stosuje się odpowiednio do maszyn rolniczych w nim nie wymienionych.

§ 55. Tracą moc:

- 1) rozporządzenie Ministrów Państwowych Gospodarstw Rolnych i Rolnictwa z dnia 24 października 1956 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy obsłudze ciągników rolniczych (Dz. U. Nr 51, poz. 228),
- 2) rozporządzenie Ministra Rolnictwa z dnia 20 lipca 1959 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy obsłudze maszyn i narzędzi rolniczych (Dz. U. Nr 48, poz. 293).

§ 56. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 sierpnia 1979 r.

Minister Rolnictwa; *L. Kłonica*